

MINISTERSTVO VNITRA

odbor všeobecné správy
náměstí Hrdinů 3, 140 21 Praha 4

Č.j.: MV-51179-1/VS-2008

Praha 16. června 2008

Počet listů: 2

Přílohy: 5

Rozeslat dle rozdělovníku

INFORMACE č. 4

Určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů před matričním úřadem

Z poznatků z praxe je známo, že dochází ke zneužívání institutu určování otcovství souhlasným prohlášením rodičů k narozenému i nenarozenému dítěti před matričními úřady, např. za účelem usnadnění splnění podmínek pro získání trvalého pobytu na území České republiky nebo státního občanství České republiky anebo obcházení pravidel pro osvojení dítěte, když nelze vyloučit ani obchodování s dětmi. K eliminaci těchto negativních jevů je proto v součinnosti s Ministerstvem práce a sociálních věcí, (dále jen „MPSV“) třeba využívat všech zákonných postupů proti zneužívání souhlasného prohlášení rodičů v rozporu se zájmem dítěte.

Matriční úřady, před kterými rodiče činí souhlasné prohlášení o určení otcovství, při podezření na účelové zneužití uvedeného institutu proto neprodleně budou spolupracovat s orgány sociálně-právní ochrany dětí. V souladu s ustanovením § 10 odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, jsou všechny státní orgány totiž povinny oznámit místně příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností skutečnosti vztahující se k dětem, na které se sociálně-právní ochrana zaměřuje, přičemž při plnění této oznamovací povinnosti se nelze dovolávat povinnosti zachovávat mlčenlivost podle zvláštních právních předpisů. **Mají-li tudíž matrikáři poznatky o možném účelovém zneužívání institutu souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství k dítěti, oznámí tyto skutečnosti místně příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí tak, aby tento orgán mohl danou záležitost prověřit a případně podniknout opatření na ochranu zájmů dítěte. Kopii (opis) oznámení adresovaného uvedenému orgánu sociálně-právní ochrany dětí matriční úřad založí do příslušné sbírky listin.**

V příloze č. 1 zasíláme k využití informační materiál, vypracovaný MPSV, který obsahuje postup orgánu sociálně-právní ochrany dětí, zjistí-li podezření na účelové zneužití institutu souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství k dítěti.

V příloze č. 2 zasíláme materiál obsahující základní informace pro osoby, které před matričním úřadem činí souhlasné prohlášení o určení otcovství. Jedno vyhotovení předá matriční úřad rodičům, kteří jeho převzetí potvrdí na tiskopise „Zápis o určení otcovství souhlasným prohlášením“.

V této souvislosti dále uvádíme, že žádný zvláštní zákon neukládá matričnímu úřadu plnit oznamovací povinnost o souhlasném prohlášení rodičů o určení otcovství orgánu

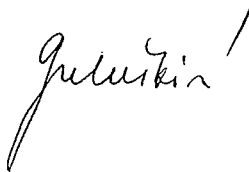
cizinecké policie, je-li jedním z rodičů cizí státní občan. Podle našeho názoru však nelze vyloučit, že jsou zde dány důvody pro postup podle ustanovení § 62a zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o rodině“) tj. popření otcovství nejvyšším státním zástupcem. Matriční úřady však nemají dostatečné právní nástroje k posouzení, zda se skutečně jedná o takový případ. Domníváme se proto, že by v těchto konkrétních případech měly matriční úřady signalizovat své pochybnosti cizinecké policii, která má právní nástroje i personální předpoklady k zahájení příslušného šetření. Cizinecká policie dle uvážení učiní na základě výsledků takového šetření oznámení nejvyššímu státnímu zástupci. K případnému využití v příloze č. 3 připojujeme kontakty na vedoucí skupin šetření trestné činnosti a dokumentace cizinecké policie.

V příloze č. 4 a č. 5 zasíláme v rámci metodické pomoci doporučené vzory „zápisů o určení otcovství k nenarozenému (narozenému) dítěti souhlasným prohlášením rodičů před matričním úřadem“ vypracované Ministerstvem vnitra na základě poznatků z praxe.

Pro úplnost uvádíme, že MPSV v současné době spolupracuje s Radou vlády ČR pro lidská práva na přípravě materiálu k problematice fiktivního otcovství, jehož součástí je i návrh usnesení vlády, podle kterého by vláda rozhodla o přípravě novelizace zákona o rodině tak, aby byla zakotvena povinnost nejvyššího státního zástupce podat návrh na zahájení řízení o popření otcovství v prokázaných případech účelového souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství k dítěti.

Žádáme, aby s obsahem shora uvedeného byly seznámeny všechny matriční úřady v působnosti krajských úřadů, obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, magistrátů měst Brna, Ostravy a Plzně a Magistrátu hl. m. Prahy.

JUDr. Kateřina Guluškinová
vedoucí oddělení státního občanství a matrik

Rozdělovník:

- všem krajským úřadům
- všem odborům vnitřních věcí magistrátů měst Brna, Ostravy a Plzně
- odboru živnostenskému a občanskosprávnímu Magistrátu hl. m. Prahy

Příloha č. 1

Pokud pracovníci orgánu sociálně-právní ochrany dětí získají informace o podezření na účelové zneužití institutu souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství k dítěti, prověří získané informace a projednají celou záležitost s rodiči dítěte. Za předpokladu, že zjištěné skutečnosti potvrzují podezření na účelové zneužití institutu souhlasného prohlášení rodičů a že podle posouzení orgánu sociálně-právní ochrany dětí existující statusové poměry neodpovídají nejlepšímu zájmu dítěte, může příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí podniknout rovněž kroky směrem k popření otcovství, jestliže takové kroky neučiní některý z rodičů. Konkrétně se může orgán sociálně-právní ochrany dětí obrátit na nejvyššího státního zástupce s podnětem k podání návrhu soudu na popření otcovství v souladu s § 62 a § 62a zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o rodině“).

Orgán sociálně-právní ochrany dětí může získat informace nasvědčující možnému zneužití institutu souhlasného prohlášení také v souvislosti s uplatňováním nároku na dávky pomoci v hmotné nouzi podle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi. Při posuzování žádosti o příspěvek na živobytí se zjišťuje, zda žadatel o dávku a s ním společně posuzované osoby mají možnost zvýšit si příjem vlastním přičiněním, včetně zvýšení příjmu řádným uplatněním nároků a pohledávek. Jako jednu z možností zvýšení příjmu uplatněním nároků a pohledávek uvádí § 13 odst. 1 písm. d) zákona č. 111/2006 Sb. rovněž uplatnění nároku na výživné a příspěvek na výživu a úhradu některých nákladů neprovdané matce podle zákona o rodině. To znamená, že pokud žádá o dávku svobodná matka společně posuzovaná se svým dítětem, musí tato matka nejpozději do 6 měsíců od začátku pobírání příspěvku na živobytí doložit orgánu pomoci v hmotné nouzi, že vůči otci dítěte uplatnila nárok na výživné na dítě podle § 85 a násl. zákona o rodině, případně též nárok na příspěvek na výživu a úhradu některých nákladů neprovdané matce podle § 95 zákona o rodině.

Jestliže dosud není otcovství k dítěti určeno, může orgán pomoci v hmotné nouzi na matce požadovat, aby proti muži, který může být otcem dítěte, podala k soudu návrh na určení otcovství a následně na něm uplatňovala nároky na výživné. V případě, že matka v uvedené lhůtě nepodnikne potřebné kroky k uplatnění zákonných nároků vůči otci dítěte, stanoví zákon předpoklad, že se nadále nepovažuje za osobu v hmotné nouzi (§ 27 zákona č. 111/2006 Sb.).

Orgán pomoci v hmotné nouzi může v této věci požádat o součinnost také pracovníky orgánu sociálně-právní ochrany dětí s tím, aby s matkou projednali uplatnění nároků vůči otci dítěte. Orgán sociálně-právní ochrany dětí je podle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, rovněž povinen poskytnout rodiči v případě potřeby odbornou poradenskou pomoc v souvislosti s uplatněním nároků dítěte. Pokud tedy orgán sociálně-právní ochrany dětí disponuje informacemi o tom, že určitý muž by mohl být otcem dítěte, a samotná matka přitom nepodá v přiměřené době soudu návrh na určení otcovství, může dát orgán

sociálně-právní ochrany dětí soudu podnět k ustanovení opatrovníka dítěti, který za dítě podá k soudu návrh na určení otcovství proti pravděpodobnému otci dítěte (viz § 73 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád).

Informace pro rodiče při souhlasném prohlášení rodičů o určení otcovství k dítěti

Na základě souhlasného prohlášení rodičů získává muž, který byl takto určen jako otec dítěte, rodičovskou zodpovědnost k dítěti. Podmínkou pro nabytí rodičovské zodpovědnosti je, že muž určený jako otec dítěte má plnou způsobilost k právním úkonům. V případě souhlasného prohlášení o určení otcovství k dosud nenarozenému dítěti jsou účinky souhlasného prohlášení vázány na podmínku, že se dítě narodí živé.

Rodičovská zodpovědnost je souhrnem práv a povinností rodiče při péči o nezletilé dítě, zejména při péči o jeho zdraví a jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, při zastupování nezletilého dítěte a při správě jmění dítěte. Součástí rodičovské zodpovědnosti je také vyživovací povinnost rodiče k dítěti, která trvá až do doby, dokud dítě není schopno se samo žít. Rodič je povinen plnit vyživovací povinnost podle svých možností, schopností a majetkových poměrů. Při určení rozsahu vyživovací povinnosti rodičů se přihlíží také k tomu, který z rodičů a v jaké míře o dítě osobně pečuje. Dítě má právo podílet se na životní úrovni svých rodičů.

Nežijí-li rodiče nezletilého dítěte spolu a nedohodnou-li se o úpravě výchovy a výživy dítěte, může soud i bez návrhu rozhodnout, komu bude dítě svěřeno do výchovy a jak má každý z rodičů přispívat na jeho výživu. Při rozhodování o svěření dítěte do výchovy rodičů soud sleduje především zájem dítěte s ohledem na jeho osobnost, zejména vlohy, schopnosti a vývojové možnosti, a se zřetelem na životní poměry rodičů. Dbá na to, aby bylo respektováno právo dítěte na péči obou rodičů a udržování pravidelného osobního styku s nimi a právo druhého rodiče, jemuž nebude dítě svěřeno, na pravidelnou informaci o dítěti. Soud přihlédne rovněž k citové orientaci a zázemí dítěte, výchovné schopnosti a odpovědnosti rodiče, stabilitě budoucího výchovného prostředí, ke schopnosti rodiče dohodnout se na výchově dítěte s druhým rodičem, k citovým vazbám dítěte na sourozence, prarodiče a další příbuzné a též k hmotnému zabezpečení ze strany rodiče včetně bytových poměrů. Při určení výživného na dítě přihlédne soud k odůvodněným potřebám dítěte, jakož i k schopnostem, možnostem a majetkovým poměrům povinného rodiče.

Otec dítěte, za kterého není matka dítěte provdána, je povinen matce po dobu dvou let přispívat přiměřeně na úhradu její výživy, jakož i na úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a slehnutím.

Muž, jehož otcovství bylo určeno souhlasným prohlášením rodičů, může své otcovství před soudem popřít, avšak jen pokud je vyloučeno, že by mohl být otcem dítěte a dokud neuplyne šest měsíců ode dne, kdy bylo takto otcovství určeno. V případě, že bylo takto určeno otcovství k dítěti dosud nenarozenému, neskončí lhůta pro popření otcovství před uplynutím šesti měsíců od narození dítěte. Také matka dítěte může ve stejné lhůtě popřít, že je otcem dítěte muž, jehož otcovství bylo určeno souhlasným prohlášením rodičů.

Jestliže uplynula lhůta stanovená pro popření otcovství jedním z rodičů, může podat návrh na popření otcovství proti otcovi, matce a dítěti nejvyšší státní zástupce, vyžaduje-li to zájem dítěte. Před uplynutím lhůty

stanovené pro popření otcovství může nejvyšší státní zástupce podat návrh na popření otcovství muže, jehož otcovství bylo určeno souhlasným prohlášením rodičů, ale který nemůže být otcem dítěte, je-li to ve zřejmém zájmu dítěte a v souladu s ustanoveními zaručujícími základní lidská práva.

Kontakty na vedoucí skupin šetření TČ a dokumentace

OR S CPP Praha a střečočesky kraj - Skupina šetření TČ a dokumentace

Vedoucí	mpor.	Jelenová	Ludmila	Mgr.	974 820 243	974 820 061	603 505 037
---------	-------	----------	---------	------	-------------	-------------	-------------

OR S CPP České Budějovice - Skupina šetření TČ a dokumentace

Vedoucí	mpor.	Kopeček	Jan	Bc.	974 220 243	974 220 665	724 015 280
---------	-------	---------	-----	-----	-------------	-------------	-------------

OR S CPP Plzeň - Skupina šetření TČ a dokumentace

Vedoucí	mpor.	Pospíšil	Pavel	Bc.	974 320 243	974 320 368	603 190 651
---------	-------	----------	-------	-----	-------------	-------------	-------------

OR S CPP Ústí nad Labem - Skupina šetření TČ a dokumentace

Vedoucí	mpor.	Řehák	Vlastimil	JUDr.	974 420 243	974 420 243	724 231 093
---------	-------	-------	-----------	-------	-------------	-------------	-------------

OR S CPP Hradec Králové - Skupina šetření TČ a dokumentace

Vedoucí	mpor.	Krákora	Jaroslav	Bc.	974 528 290	974 528 108	724 019 807
---------	-------	---------	----------	-----	-------------	-------------	-------------

OR S CPP Brno - Skupina šetření TČ a dokumentace

Vedoucí	mpor.	Šimeček	Ladislav		974 620 243		724 819 950
---------	-------	---------	----------	--	-------------	--	-------------

OR S CPP Ostrava - Skupina šetření TČ a dokumentace

Vedoucí	mpor.	Volný	Jiri	Bc.	974 720 243		603 190 698
---------	-------	-------	------	-----	-------------	--	-------------

NÁZEV ÚŘADU

č.j. ---/2008

Z Á P I S

**o určení otcovství k nenarozenému dítěti souhlasným prohlášením rodičů před
matričním úřadem v, sepsaný dne**

.....

Dostavili se:

OTEC:

Jméno, popř. jména, ---
příjmení (popř. rodné): ---
Datum narození: ---
Místo narození: ---
Okres/stát: ---
Místo trvalého pobytu: ---
Okres/stát: ---

Rodné číslo: ---

Státní občanství: ---

Jiná forma pobytu na
území České republiky,
jde-li o cizince (od kdy – do
kdy):

Totožnost prokázána: ---
(jakým dokladem, vydán
kdy, kým, platný do): ---

MATKA:

Jméno, popř. jména, ---
příjmení (popř. rodné): ---
Datum narození: ---
Místo narození: ---
Okres/stát: ---
Rodinný stav: ---
Datum PM rozvodu: ---
Datum ovdovění: ---
Místo trvalého pobytu: ---
Okres/stát: ---

Rodné číslo: ---

Státní občanství: ---

Jiná forma pobytu na
území České republiky,
jde-li o cizinku (od kdy – do
kdy):

Totožnost prokázána: ---
(jakým dokladem, vydán
kdy, kým, platný do):

Souhlasně prohlašují,

že otcem dosud nenarozeného dítěte je výše uvedený pan (jméno/jména a příjmení)

.....

Rodiče se dohodli, aby dítě užívalo příjmení:

Rodiče se dosud nedohodli, jaké příjmení, bude dítě užívat.*

Rodiče se dohodli, aby dítě užívalo jméno, popř. jména:*

syn

dcera

Rodiče se dosud nedohodli, jaké jméno, popř. jména, bude dítě užívat.*

Rodiče prohlašují, že k určení otcovství k dosud nenarozenému dítěti před jiným matričním úřadem ani soudem dosud nedošlo.

Máme spolu již tyto děti – jméno a příjmení, datum a místo narození – doloženo rodným listem*/
ověřeno úřední cestou*

.....
.....

Poučení: Přestupku se dopustí ten, kdo

- úmyslně uvede nesprávný nebo neúplný údaj správnímu orgánu anebo mu požadovaný údaj zatají, ač má povinnost takový údaj uvést;
- úmyslně uvede nesprávný nebo neúplný údaj správnímu orgánu anebo mu požadovaný údaj zatají za účelem získání neoprávněné výhody (§ 21 odst. 1 písm. b) a c) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů).

Předložené doklady:

Těhotenský průkaz vydán kým, dne: - - -

Doklad o zániku manželství, vystavený kým, ze dne, čj., právní moc: - - -

Potvrzení o rodinném stavu matky vydané kým, ze dne, nelze-li zjistit tento údaj z dokladu totožnosti:

- - -

Úmrtní list manžela matky dítěte: - - -

Potvrzujeme, že jsme každý dnešního dne převzali jeden výtisk informace související s právy a povinnostmi rodičů, kteří činí souhlasné prohlášení o určení otcovství k nenarozenému dítěti (příloha č. 2).

Potvrzujeme, že jsme každý dnešního dne převzali jedno vyhotovení tohoto zápisu o určení otcovství.

Přečteno a podepsáno:

.....
podpis otce dítěte

.....
podpis matky dítěte

.....
razítko a podpis tlumočnicka

.....
razítko a podpis matrikáře

NÁZEV ÚŘADU

č.j. ---/2008

Z Á P I S

o určení otcovství k *narozenému* dítěti souhlasným prohlášením rodičů před
matričním úřadem v, sepsaný dne

.....

Dostavili se:

OTEC:

Jméno, popř. jména, ---
příjmení (popř. rodné): ---
Datum narození: ---
Místo narození: ---
Okres/stát: ---
Místo trvalého pobytu: ---
Okres/stát: ---

Rodné číslo: ---

Státní občanství:

Jiná forma pobytu na
území České republiky,
jde-li o cizince (od kdy – do
kdy):

Totožnost prokázána: ---
(jakým dokladem, vydán
kdy, kým, platný do): ---

MATKA:

Jméno, popř. jména, ---
příjmení (popř. rodné): ---
Datum narození: ---
Místo narození: ---
Okres/stát: ---
Rodinný stav: ---
Datum PM rozvodu: ---
Datum ovdovění: ---
Místo trvalého pobytu: ---
Okres/stát: ---

Rodné číslo: ---

Státní občanství:

Jiná forma pobytu na
území České republiky,
jde-li o cizinku (od kdy – do
kdy):

Totožnost prokázána: ---
(jakým dokladem, vydán
kdy, kým, platný do):

Souhlasně prohlašují,

že otcem dítěte pohlaví ženského*/mužského* -----
(jméno, popř. jména, a příjmení dítěte)

narozeného dne -----, které je zapsáno v knize narození matričního úřadu -----
-----, ve svazku -----, ročník -----, str. -----, poř. č. -----

je výše uvedený pan -----.

Rodiče se dohodli, aby dítě užívalo příjmení:

Rodiče se dohodli, aby dítě užívalo jméno, popř. jména:*

syn

dcera

Rodiče se dohodli, aby dítě užívalo dosavadní jméno, popř. jména*, tj. -----

Rodiče se dosud nedohodli, jaké jméno, popř. jména, bude dítě užívat.*

Rodiče prohlašují, že k uvedenému dítěti dosud neurčili otcovství před jiným matričním úřadem ani soudem.

Máme spolu již tyto děti – jméno a příjmení, datum a místo narození – doloženo rodným listem*/
ověřeno úřední cestou* -----

Dosud péči o uvedené dítě zajišťovali rodiče společně*/ pouze matka*/ pouze zde uvedený otec*/
jinak*.

Dítě je v péči matky a žije s ní*/ v péči zde uvedeného otce*/ v jiné péči* - kde, od kdy.

Dávky státní sociální podpory jsou vypláceny matce*/ zde uvedenému otci* (§ 2 zákona č. 117/1995
Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů).

Poučení: Přestupku se dopustí ten, kdo

- úmyslně uvede nesprávný nebo neúplný údaj správnímu orgánu anebo mu požadovaný údaj zatají, ač má povinnost takový údaj uvést;
- úmyslně uvede nesprávný nebo neúplný údaj správnímu orgánu anebo mu požadovaný údaj zatají za účelem získání neoprávněné výhody (§ 21 odst. 1 písm. b) a c) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů).

Předložené doklady:

Doklad o zániku manželství, vystavený kým, ze dne, čj., právní moc: - - -

Potvrzení o rodinném stavu matky vydané kým, ze dne, nelze-li zjistit tento údaj z dokladu totožnosti:
- - -

Úmrtní list manžela matky dítěte: - - -

Potvrzujeme, že jsme každý dnešního dne převzali jeden výtisk informace související s právy a povinnostmi rodičů, kteří činí souhlasné prohlášení o určení otcovství k narozenému dítěti (příloha č. 2).

Potvrzujeme, že jsme každý dnešního dne převzali jedno vyhotovení tohoto zápisu o určení otcovství.

Přečteno a podepsáno:

podpis otce dítěte

podpis matky dítěte

razítko a podpis tlumočnicka

razítko a podpis matrikáře